

ПРОТОКОЛ № 39

Днес, 15. V. 1956 г., се състоя заседание на Художественния съвет за обсъждане пиесата "МИНЬОРСКА ЧЕСТ" от Иван Мартинов и Иван Тамамджиев, на което присъстваха др. др.: Ф. Филипов, Ст. Сърчаджиев, Кр. Мирски, М. Бениеш, засл. деят. по изк. Н. Лилиев, Ст. Тончев, засл. арт. Хр. Коджабашев, М. Колчакова, Ив. Димитрова, Л. Дюстабанова, Д. Бочев, Б. Митев, М. Андонов, Володин, Арман Барух и двамата автори. Др. др. Каракашев и Караламбов с разрешение, поради болест отсъстваха, също и др. Икономов, освободен, понеже е пътувал и много се ~~измори~~ чувствува преуморен.

Н. ЛИЛИЕВ - Знаете, че творбата, като белетристично произведение беше наградено с Димитровска награда. Авторът Иван Мартинов е известен наш писател и пиесата му можеше да послужи поне за основа за по-нататъшни преговори с него.

Най-тежкото, най-мъчното в драматизацията на това произведение беше все пак превръщането на едно белетристично произведение в драматургическо.

Другарят Мартинов заедно с мен, като единствен член на така нареченото Литературно бюро, се залови за работа. Целта беше да се освободи творбата от много неща, които са пълнежът на едно белетристично произведение, но за драматургическо те нямат никаква цена. Др. Мартинов често отправяше към мене въпроса: "Дали ще излезе нещо от всичко това?" Аз отговарях: "Да," защото дори и да ми ~~преджакват~~ поднесете и най-несъстоятелната творба, аз не мога да кажа предварително дали няма да стане от нея нещо.

Последователно авторът ми донесе три редакции. Беседвали сме с него не веднаж, дори един път в присъствието на др. Филипов и Тамамджиев. Другарят Мартинов посрещаше нашите забележки със задоволство, ако щете благодарност.

Съвсем необаквано един ден другарят Темелков ме запита дали познавам "Миньорска чест" и какво мисля за пиесата. Аз казах горе-долу каквото е писано в това писмо. Нека да кажа, че то беше написано от мен, но по настояване на другаря Директор. Самият интелектуален убиец в дадения случай съм аз, защото съм се изказал в този смисъл, а и сега твърдя същото, че пиесата е сполучлива, може би не е трябвало така да се пише, за да не се получи впечатление, че е нещо много, че е нещо кой знае какво, но смятам, че е пиеса, която може да бъде предмет за сериозно разглеждане в Художествения съвет. Мисля, че известна прибързаност в постъпката на другарите има. Те можеха да дочакат другаря Темелков, но благодарение на нашия художествен ръководител другарят Филипов тя сега се разглежда от Художествения съвет.

Аз обаче бих поддържал втората половина на писмото, защото мисля следното: в нашият Писателски съюз има 200 редовни члена, в чиито дарби аз не се съмнявам. Мисля, че всеки от тях би могъл да представи творба, която би ~~никога~~ заслужавала да се разгледа в Художествения съвет. Но всички ли хубави драми трябва и може да се играят в Народния театър? Какво обидно има в това, че произведението, поради своята тематика сме сметнали, че е по-подходящо да се играе в театър със специална задача, като този в Димитрово, или Димитровград? Там ще дъбере много повече публика, отколкото тук? Една важна причина е осъществяването на финансовия план, което ни кара да играем по 20 представления в седмицата. Така че трябва да мислим, когато ще включваме пиеси в репертоара, доколко те ще ~~закрепят~~ привлекат софийската публика, дали тя ще бъде привлечена да гледа так ова представление, което засяга преко интересите на нашите миньори. Ще кажете: "И в София има ~~много работници~~ работници." Да, но те са насочени като че към нещо друго, не това, което разглежда пиесата.

СТ. СЪРЧАДЖИЕВ - Мен ми се струва, че пиесата, представена от Мартинов и Тамамджиев е пиеса, писана с голямо увлечение, с голяма любов, третираща много вълнуващ ~~критичен~~ нашата работническа класа проблем. Тя се интересува от създаването на постоянни работници към мините, където работниците постоянно прихождат и си отиват. Той е правилно засегнат, важен проблем, но малко ограничен. Аз предполагах, че ще се развият по-общочовешки проблеми, а в края на краищата авторите се ограничават в рамките на по-тесен проблем. В края на краищата тази ограниче-

ност на проблема според мен е, която спира пиесата да достига до Народния театър. И аз съм на мнение, че в нашия театър пиеса с такава тясна тема мъчно може да намери място.

Въпреки добрите качества съществуват и редица слабости, които бих могъл да кажа, като преглеждам отделните сцени.

Първа картина на железопътна спирка - струва ми се, че разговорите се водят малко изкуствено между Вергил и Радой. Как така Павел бързо се съгласява да ходатайствува?

Втора картината - къщата на Манола. Срещата между Елка и Петруновчето е сносна, удачна, разговорът между Манола и Горана е много лакиран. Обяснението между Горан и Елка е много изкуствено.

Явява се въпросът за Манол, който така грубо се бърка в живота на Елка. Какъв нов човек е тоя, който така грубо, еснафски се намесва в живота на Елка. Това е идеологическа грешка.

Образът на Йонка е неприемлив, истеричен, отблъскващ.

III картина на площада в града е доста кухичка. Водят се изкуствени разговори.

В IV картина /болничната стая/ трябва да се получи разрастване на конфликта. Аз бих нарекъл тая картина сядистична. Водят се разговори, които могат да убият болната - това нещастно детенце.

Цялото отношение между Манол и Йонка ми мирише на такава простация. Употребяват се турцизми - неподходящи за сцената.

После какъв е тоя парторг, който непрекъснато соли хората! Кой ще го търпи такъв?

Добих впечатление, че миньорите са се завърнали радостни, че са загубили съревнованието. Финалът е извънредно много проточен. Такъв символизъм - за бурята - тук е неуместен.

Това са моите бележки от едно прочитане на пиесата. Тя при много сериозна драматургична работа би могла да стане хубава прилична наша пиеса, която би играла възпитателна роля именно за хората, които се интересуват от такава проблематика.

Струва ми се, че пиесата не е за нашия театър.

ИИВ. ДИМИТРОВА - За мен пиесата не беше интересна, не ме развълнува. Мисля, че не беше причината темата ѝ. Тя можеше да бъде по-убедителна, по-емоционална и да вълнува не само тия, които работят в мините и са около мините.

Но тук пиесата не е хубава. Образите не са убедителни, говорят с еднообразен език, беден език. Конфликтите се разрешават като чели по партийна директива. Знаеш - след малко врагът ще бъде хванат. Личните конфликти бързо се оглаждат и ти става безинтересно.

Мисля, че театърът правилно не се е съгласил да я играе. Не ми харесва начинът, по който другарят Лилиев е отговорил в писмото. Премного е хвалил пиесата, а и сега също така се изказа уклончиво, като говори повече за романа, който имал качества, а за самата пиеса избегна да говори. Това е грешка и на ръководството, но не на всички, защото ние не я знаехме.

За мен такава пиеса не е подходяща не само за нашия театър - не бих я препоръчала и за друг театър - нито за Димитрово, нито за Димитровград.

КР. МИРСКИ - Аз трябва да се извиня затова, че не нося бележките си, понеже не знаех, че ще се разглежда тази пиеса днес. Колкото и да уважавам всяка творческа работа и да ми е неприятно да кажа на авторите това - имам впечатление, че в композиционно пиесата е някакъв хаос.

Образите не са достатъчно живи, нито вълнуващи, а схематични и съм твърде изненадан като прочетох в писмото каква преценка е дал другарят директор. Смятам, че пиесата е съвършено сурова. Мисля, че не може да представлява интерес за Художествения съвет на нашия театър. Трябва литературното бюро да я прочете и да даде мнението си на авторите. Съветът би се отрупал извънредно много с работа, ако се заеме да разглежда пиеси на това равнище.

М. КОЛЧАКОВА - Аз мислех, че другарят Мартинов е селянин /ИВ. МАРТИНОВ - Работник./ Първото ми впечатление, което ми се наби в очите, беше въпроса за жетвата, която можело да се отдалечи, за да се свърши главната работа в мината. Всички знаем, че жетвата е нещо, което не търпи отлагане. Вие сте искали с това да подчертаете важността на работата в мината, но един човек, запознат със селската работа знае, че това е неправдоподобно.

Езикът е съвсем сух, безизразен, без капка поезия.

Писмото-отговор на театъра не е било искрено. Защото тази

261

тематика е много интересна. "Макар Дубрава" беше на същата тематика. У нас е животрептущ въпроса за това раздвоение на хората между мината и селото и ако пиесата беше написана с майсторство, с удоволствие щехме да я поставим. Така че не тематиката е била причината да не я включим в репертоара си.

М. АНДОНОВ - Аз тази сутрин четох пиесата и от една страна имам пресни впечатления, а от друга - нямах възможност да се отдам от пиесата.

Аз не се ръководя от това дали тя е за Народния театър или за някой друг. Аз я гледам като отражение на нашата действителност и от друга страна като драматично разрешение на такива конфликти, каквито има у нас.

Явно е че авторите са пристъпили с добро желание и загриженост, но те са тръгнали по косвен път - към драматизация на романа. И тук е основната слабост - получила се е липса на единно действие, което да обедини няколкото теми, изразени в няколко сюжетни линии. Основната тема в същност е за създаването на потомствени миньори у нас. Смятам, че авторите трябва да се помъчат да намерят един основен конфликт. Има и други слабости, които се дължат на драматизацията и които, ако авторите се интересуват, мога в подробности да им ги кажа. Образът на Манол не търпи развитие. Монологите му се повтарят едни и същи. В V картина много разговори се водят и малко се действува. Допускат се от авторите много шаблони и декламативност. Езикът е беден. В речниковия състав на Манол повече от 100 думи няма. Също в езика на Йонка, затова няма да достигне до зрителя.

Препоръката, която лично аз мога да дам е да се изчистят много от темите и да остане една основна, едно основно действие, което да центрира някои образи и, ако това стане, както виждам II картина, IV или V - смятам, че ще се получи една драма ~~за борбата~~ за борбата у нас за изграждане съзнанието у миньорските работници. И авторите да пороботят върху езика.

АРМАН БАРУХ - Аз съм длъжен да кажа няколко думи доколкото в "Литературен фронт" даде място на писмото на директора на Народния театър до другаря Иван Мартинов.

Защо дадохме място на това писмо? Защото ~~и~~ действително се създаде конфузно положение. Когато публикувахме това писмо, аз не познавах пиесата. Не я бях чел. Отношението на редакцията не е на симпатия към авторите на пиесата, нито е насочено към театъра, а към този начин на процедуране, макар и еднолично директорът да е разрешил въпроса.

Н. ЛИЛИЕВ - Въпросът се свежда до това, че има много пиеси, заслужаващи нашето внимание, но не можем да поставим всички и този е смисъла на писмото ни. Съгласете се ^{въпреки, че} в Писателския съюз който има 250 души, от които мисля, че всеки е кадърен да напише едно драматическо произведение, ние не можем да играем всички тези пиеси. Аз не искам да ангажирам мнението на Художествения съвет от 20 души и затова не съм толкова категоричен в изказването си. От там иде и тази колебливост, за която говори другарката Иванка Димитрова. Така е, понеже вече разбрам хората много добре, дори и когато не ги чувам. Тъй че, ако в театъра постъпят 20 хубави пиеси, еднакво сполучливи, като пиесата на другаря Мартинов, той трябва да избира от тях поне 10 или 5.

М. АНДОНОВ - 1000 пиеси има възможност театъра да играе, ако са хубави.

Н. ЛИЛИЕВ - От сътворението на света не са играни 1000 пиеси.

А. БАРУХ - Добре но в писмото не е казано, че местото в репертоара за българска пиеса е попълнено, че поради тези причини тази пиеса не може да се включи.

В писмото е казано на интимен език: ~~нашата~~ пиеса не струва, а, ако вярваш направо на текста на писмото, ще излезе, че пиесата е хубава, но не може да се играе.

Н. ЛИЛИЕВ - Има автори, на които аз съвсем открито съм казвал какво мисля. Тези другари, вместо да си вземат белжка от това, внасят пиесата в Художествения съвет и казват, че искат неговото компетентно мнение.

А. БАРУХ - Когато има една пиеса, трябва ясно да се каже мнението за нея и ако бехте направили така, нямаше да има никакви възражения. Може в началото авторът да се поразсърди, както аз, като ми казаха някои неща за моята пиеса, не повярвах, но повярвах след две години. Не обвинявам никого, но мисля, че такова писмо не е хубаво и излага нашия театър.

Ще ви кажа съвсем накратко мнението си за пиесата. За мен положителното е темата. Някои от типажа, отобразите са интересно намерени, но аз имам същото чувство, като някои други тук, че основната тема не е ~~направена~~ ^{поставена} съвсем правилно. Тук в края на краищата стои въпросът за бягството от село.

М. КОЛЧАКОВА - А в пиесата бягат отграда.

А. БАРУХ - Основното действие е около бягството от село, а в тоя момент за нас не е много положително явление. Всичко трябва по-добре да се мотивира. Този случай ще бъде много поучителен и за нас, авторите, и за театъра и най-вече за управлението на театъра.

Др. ТАМАМДЖИЕВ - От изказванията на другарите е ясно, че много от тях не са разбрали основния проблем. Съвсем не става въпрос за преселение на селяните от селото в града. Не е разбрана основната линия дори. Няма смисъл аз да говоря.

Ф. ФИЛИПОВ - Нещо, на което не бива авторите да не обърнат внимание е въпроса за проблемите, поставени в пиесата. А те са разхвърляни и трябва да се остави една основна тема.

Второ - някои от образите са принизени и в този смисъл би могло авторите да помислят.

Третия въпрос, който другарят Барух искаше да позаобиколи малко, е въпросът за езика. Тъкмо тук авторите биха могли да поработят повече. Но това дава ли право на хората да отминат пиесата така. И в най-ценното произведение ние можем да открием много недостатъци, а на авторите да им е свидна рожбата.

От всички бележки аз съм дълбоко убеден, че авторите ще могат да вземат всичко онова, което ще хармонира с техните намерения и да поработят.

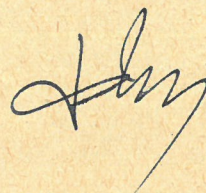
Задачата на театъра е да помага за развитието на българската драма и това е придружено с много трудности и ограничения не само за тези, които пишат, а и за тези, които ги приемат.

На мен ми дава основание да направя такова обобщение
тъкмо държането на нашите двама автори - скромни, търпеливи.
Припомнете си преди години, когато авторите вояваха тук с нас
- те напускаха заседанията ни.

В писмото е имало искреност, аз виждам в него известен
наивитет ако искате. Директорът както е почувствувал пиесата,
така ^{го} е написал.

Аз вярвам, че двамата автори няма да спрат своята работа
и в нашето литературно бюро скоро ще дадат нов вариант. Да
пожелаем след ваканцията да представят пиесата си в нашето
литературно бюро, където пиесата фигурира за работа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

РЕШЕНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ САВЕТ,
взето на 15.V. 1956 г.

Членовете на съвета се изказаха подробно върху пиесата "Миньорска чест" от Иван Мартинов и Иван Тамаджиев. В присъствието на двамата автори те направиха редица препоръки за поправяне на пиесата, тъй като намират, че в този си вид тя не е завършена творба и не може да бъде включена в репертоара на театъра. Авторите трябва още много и сериозно да работят върху нея, след което да я представят в нашето Литературно бюро.

Членовете на Художествения съвет смятат, че пиесата не трябва да се включи в репертоара на театъра в този си вид, поради многото нейни слабости в художествено отношение като драматургична творба, но не и поради това, че пиеси на такава тематика не бива да поставя Народния театър, както е отговорно на авторите в писмото, подписано от другаря Темелков.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: /Ф. Филипов, гл. режисьор/

София, 16.V. 1956 г.

РЕШЕНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ САВЕТ,
взето на 15.V. 1956 г.

Членовете на съвета се изказаха подробно върху пиесата "Миньорска чест" от Иван Мартинов и Иван Та-амиджиев. В присъствието на двамата автори те направиха редица препоръки за поправка на пиесата, тъй като намират, че в този си вид тя не е завършена творба и не може да бъде включена в репертоара на театъра. Авторите трябва още много и сериозно да работят върху нея, след което да я представят в нашето Литературно бюро.

Членовете на Художествения съвет смятат, че пиесата не трябва да се включи в репертоара на театъра в този си вид, поради многото нейни слабости в художествено отношение като драматургична творба, но не и поради това, че пиеси на такава тематика не бива да поставя Народния театър, както е отговорно на авторите в писмото, подписано от другаря Темелков.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/Ф. Филипов, гл. режисьор/

София, 16.V. 1956 г.